

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ฉบับที่ 1 /2548

เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทกลุ่มบริการบันเทิง

สืบเนื่องจากกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2547 ที่ทรงห่วงใยสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนไทย จากการใช้บริการสถานบันเทิงประเภทที่มีการแสดงดนตรีหรือมีดนตรีไว้บริการ ซึ่งใช้เสียงดังเกินควร จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและผู้ใช้บริการสถานบันเทิง มีปัญหาเกี่ยวกับการสูญเสียการได้ยินก่อนวัยอันสมควร รวมทั้งยังอาจมีผลกระทบต่อเกิดการเจ็บป่วยหรืออาการอื่น ๆ ในภายหลังอีกด้วย และโดยที่สถานบันเทิงประเภทดังกล่าว ส่วนใหญ่จะเป็นสถานประกอบกิจการที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ด้วย

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 (3) และ (4) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 คณะกรรมการสาธารณสุขจึงออกคำแนะนำไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 สถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการได้ยินของผู้มาใช้บริการ ได้แก่ กิจการที่เกี่ยวกับการบริการ (กลุ่มที่ 9) ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น

1.1 การประกอบกิจการโรงแรมหรสพ (กิจการประเภทที่ 9 (6))

1.2 การจัดให้มีการแสดงดนตรี เต้นรำ รำวง ร้องเงิ่ง ดิสโก้เทค คาราโอเกะ หรือการแสดงอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน (กิจการประเภทที่ 9 (7))

1.3 การจัดให้มีการเล่นสเก็ตโดยมีแสงหรือเสียงประกอบ หรือการเล่นอื่นๆในทำนองเดียวกัน (กิจการประเภทที่ 9 (9))

1.4 การประกอบกิจการสวนสนุก ตู้เกม (กิจการประเภทที่ 9 (12))

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็สถานที่จำหน่ายอาหารด้วยหรือไม่ก็ตาม

ข้อ 2 กรณีที่ในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด มีการประกอบกิจการตามข้อ 1 ราชการส่วนท้องถิ่นนั้น อาจออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น กำหนดให้กิจการดังกล่าว เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้นได้ ตามมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ข้อ 3 หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาต ให้ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาสุขลักษณะตามหลักเกณฑ์ในข้อ 4 ประกอบการพิจารณาอนุญาต ตามมาตรา 56 หรือกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตตามมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

สำหรับสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีพื้นที่เกิน 200 ตารางเมตร ต้องมีใบอนุญาต ส่วนสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีพื้นที่ไม่เกิน 200 ตารางเมตร ต้องมีหนังสือรับรองการแจ้ง แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และหากจัดให้มีการแสดงดนตรี เดินรำ คาราโอเกะ เป็นต้น โดยคิดค่าบริการด้วย เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีกด้วย ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ส่วนสถานบันเทิงที่เข้าข่ายเป็นสถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ต้องขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ด้วย

ข้อ 4 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและกำกับดูแลสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพข้างต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจพิจารณาออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ตามมาตรา 32 (2) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ดังนี้

4.1 ลักษณะที่ตั้งของสถานประกอบกิจการ

(1) สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากชุมชน ศาสนสถาน โบราณสถาน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล โดยราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดในข้อบัญญัติของท้องถิ่น โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการนั้นๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือก่อเหตุรำคาญแก่ประชาชนใกล้เคียงด้วย ทั้งนี้ อาจยกเว้นหรือให้เงื่อนไขในการเคลื่อนย้าย สำหรับกิจการที่ได้ก่อตั้งอยู่ก่อนออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น ก็ได้

4.2 ลักษณะของอาคาร ต้องจัดให้มีความเหมาะสมที่จะประกอบกิจการและมีลักษณะดังนี้

(1) การออกแบบและการวางผังของอาคาร ควรเหมาะสมต่อการป้องกันเสียงและความสั่นสะเทือนจากพื้นที่ให้บริการ ที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญแก่ประชาชนใกล้เคียง

(2) พื้นที่ส่วนที่มีดนตรีหรือการแสดงดนตรี ส่วนเดินรำและบริเวณที่มีเสียงดังและความสั่นสะเทือน ควรเป็นอาคารที่ปิดมิดชิด และใช้วัสดุที่ป้องกันเสียงและความสั่นสะเทือนได้ เพื่อป้องกันการเกิดเหตุรำคาญจากเสียงและความสั่นสะเทือนที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนใกล้เคียง

(3) บริเวณโดยรอบอาคาร ตัวอาคาร พื้นอาคาร โถงและเก้าอี้ ต้องได้รับการดูแลให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

4.3 การควบคุมป้องกันเสียงจากสถานประกอบกิจการ

(1) ต้องจัดให้มีและปรับปรุงสิ่งที่เป็นต้นกำเนิดของเสียงและทางผ่านของเสียง มิให้มีระดับเสียงเกินกว่ามาตรฐานตามข้อ 4.3 (2) เพื่อการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการ รวมทั้งไม่ก่อเหตุรำคาญแก่ประชาชนใกล้เคียง

(2) ระดับเสียงภายในสถานประกอบกิจการตลอดระยะเวลาทำการ ต้องมีค่าเฉลี่ยของระดับเสียง (L_{Aeq}) ไม่เกิน 90 เดซิเบลเอ และมีค่าระดับเสียงสูงสุด (L_{max}) ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่เกิน 110 เดซิเบลเอ (ตามแนวทางการกำหนดมาตรฐานระดับเสียงขององค์การอนามัยโลก) โดยมีเครื่องมือและวิธีการตรวจวัด ตามที่กำหนดใน ข้อ 4.3 (3)

(3) เครื่องมือและวิธีการตรวจวัดระดับเสียงภายในสถานประกอบกิจการ

(3.1) คุณลักษณะของเครื่องมือที่ใช้

(3.1.1) เครื่องวัดระดับเสียงเป็นชนิด Sound Level Meter Type 2 หรือสูงกว่า

(3.1.2) เครื่องวัดระดับเสียง ต้องได้มาตรฐาน IEC 651 หรือ IEC 804 ของ

คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยเทคนิคไฟฟ้า (International Electrotechnical Commission, IEC)

(3.2) วิธีการตรวจวัดระดับเสียง

(3.2.1) ต้องเปรียบเทียบความถูกต้องของเครื่องวัดระดับเสียงก่อนใช้งานทุกครั้ง

(3.2.2) กำหนดจุดตรวจวัดระดับเสียง ดังนี้

(ก) บริเวณกลางห้องหรือบริเวณที่โดยปกติมีผู้ใช้บริการมาก

(ข) จุดตรวจวัดระดับเสียงต้องอยู่สูงจากระดับพื้นห้อง ประมาณ 1.20 เมตร สำหรับการตรวจวัดในบริเวณที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่นั่ง และที่ระดับ 1.50 เมตร สำหรับการตรวจวัดในบริเวณที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ยืน

(3.2.3) ตรวจวัดระดับเสียง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งที่สถานประกอบการเปิดให้บริการ โดยทำการตรวจวัดเป็นเวลา 15 นาทีติดต่อกัน แล้วนำมาหาค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{Aeq}) และค่าระดับเสียงสูงสุด (L_{max}) ดังนี้

(ก) ในกรณีเครื่องวัดระดับเสียงชนิด Equivalent Continuous Sound Pressure Level แบบแสดงผลเป็นตัวเลข ให้ตั้งค่าการตรวจวัดในช่วงเวลา 15 นาที แล้วอ่านค่าออกมาเป็นค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{Aeq}) และค่าระดับเสียงสูงสุด (L_{max}) ได้ทันที

(ข) ในกรณีเครื่องวัดเสียงชนิด Sound Pressure Level แบบแสดงผลโดยใช้เข็มชี้วัด ให้ปรับปุ่มความไวของการอ่านค่าที่ "Slow" ทั้งนี้

หากความแตกต่างของค่าระดับเสียงสูงสุดและต่ำสุด อยู่ในช่วง ± 3 เดซิเบลเอ
ให้นำค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดมารายงาน โดยให้รายงานเป็นค่าช่วง ตัวอย่างเช่น ค่าระดับเสียงต่ำสุดวัดได้ 90 เดซิเบลเอ ค่าระดับเสียงสูงสุดวัดได้ 96 เดซิเบลเอ ให้รายงานค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{Aeq}) เป็น 90-96 เดซิเบลเอ ส่วนค่าระดับเสียงสูงสุด (L_{max}) ให้นำค่าสูงสุดมาใช้ได้เลย คือ เท่ากับ 96 เดซิเบลเอ

หากความแตกต่างของค่าระดับเสียงสูงสุดและต่ำสุด อยู่ในช่วง ± 6 เดซิเบลเอ
ให้นำค่าสูงสุดมาลบออกด้วย 3 เดซิเบลเอ และรายงานเป็นค่าเดียว ตัวอย่างเช่น ค่าระดับเสียงต่ำสุดวัดได้ 90 เดซิเบลเอ ค่าระดับเสียงสูงสุดวัดได้ 102 เดซิเบลเอ ให้นำค่าสูงสุดคือ 102 เดซิเบลเอ ลบด้วย 3 เดซิเบลเอ แล้วรายงานค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{Aeq}) เท่ากับ 99 เดซิเบลเอ ส่วนค่าระดับเสียงสูงสุด (L_{max}) ให้นำค่าสูงสุดมาใช้ได้เลย คือเท่ากับ 102 เดซิเบลเอ

(4) ในระหว่างการให้บริการ ควรมีการหยุดหรือลดระดับเสียงจากการแสดงดนตรี หรือ การเปิดเพลงหรือจากเครื่องกำเนิดเสียงหรือกิจกรรมอื่นที่ก่อให้เกิดเสียงดังมากเป็นระยะ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ ได้พักจากการสัมผัสเสียงดัง

(5) ต้องจัดให้มีบริการเครื่องป้องกันเสียงที่ได้มาตรฐานและสะอาดสำหรับผู้มาใช้ บริการเมื่อได้รับการร้องขอ และผู้ประกอบการต้องคิดประกาศหรือให้ข้อมูลด้วยวิธีการอื่นใด แก่ผู้ใช้บริการ เกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขหรือการบรรเทาอันตรายที่อาจเกิดจากการได้ยินเสียงดัง

(6) จัดให้มีเครื่องวัดระดับเสียงและแสดงผลการตรวจวัด เพื่อให้ผู้ใช้บริการ ได้ทราบถึง ระดับเสียงในขณะที่ใช้บริการ และสามารถพิจารณาการป้องกันตัวเองได้

4.4 การระบายอากาศ

(1) ต้องจัดให้มีการระบายอากาศที่เพียงพอ โดยมีอัตราการระบายอากาศดังนี้

สถานที่	วิธีการระบายอากาศ		
	วิธีธรรมชาติ	วิธีกล (อัตราการระบายอากาศ ไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าของ ปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง)	วิธีที่ใช้ ระบบปรับอากาศ (ลูกบาศก์เมตร / ชั่วโมง / ตารางเมตร)
ห้องน้ำ ห้องส้วม	*	4	10
ที่จอดรถ (ที่อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน)	*	4	-
ห้องปรุง ประกอบอาหาร	*	24	30
บริเวณที่นั่ง ส่วนแสดงดนตรีและส่วนเดินรำ	*	12	10

หมายเหตุ * ในกรณีจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ห้องในอาคารทุกชนิดทุกประเภท ยกเว้น ห้องเก็บของต้องมีประตู หน้าต่าง หรือช่องระบายอากาศด้านติดกับอากาศภายนอกเป็นพื้นที่

รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้องนั้น ทั้งนี้ ไม่นับรวมพื้นที่ของประตู หน้าต่าง และ ช่องระบายอากาศที่ติดต่อกับห้องอื่นหรือช่องทางเดินภายในอาคาร

(2) ในกรณีที่จัดให้มีเขตสูบบุหรี่ ในบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ ต้องจัดให้มีการระบายอากาศถ่ายเทหมุนเวียน ระหว่างภายนอกอาคารและภายในเขตสูบบุหรี่ ไม่น้อยกว่า 50 ลูกบาศก์ ฟุตต่อนาทีต่อคน

4.5 ระบบการจัดแสงสว่าง

(1) ต้องจัดให้มีการให้ความเข้มของแสงสว่างที่เหมาะสม ดังนี้

บริเวณพื้นที่	ความเข้มของแสงสว่าง
- พื้นที่ให้บริการ ได้แก่ ส่วนแสดงดนตรี ส่วนเดินร่าและบริเวณที่นั่งฟังดนตรี	
1) พื้นที่ให้บริการทั้งหมดในขณะที่เตรียมสถานที่ให้บริการ	ไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์
2) พื้นที่ให้บริการต่าง ๆ ในขณะที่เปิดให้บริการ เช่น ส่วนแสดงดนตรีหรือมีเสียงดนตรี ส่วนเดินร่าและบริเวณที่นั่งฟังดนตรี	ให้มีแสงสว่างเพียงพอที่จะมองเห็นและจำหน้ากันได้ ในระยะไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร *
- ห้องน้ำ ห้องส้วม (ยกเว้นโรงมหรสพ)	ไม่น้อยกว่า 100 ลักซ์
- ห้องปรุง ประกอบอาหาร	ไม่น้อยกว่า 200 ลักซ์
- ช่องทางเดินภายในอาคาร	ไม่น้อยกว่า 50 ลักซ์
- ที่จอดรถ	ไม่น้อยกว่า 50 ลักซ์

(* ที่มา : กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2521) ออกตามความใน พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509)

(2) กรณีที่มีการใช้แสงเลเซอร์ ผู้ประกอบกิจการจะต้องตรวจสอบจากผู้ผลิตหรือผู้คิดตั้งว่าแสงเลเซอร์ที่ใช้ นั้น จัดอยู่ใน Class 1 ที่ใช้สำหรับสถานบันเทิงเท่านั้น

4.6 ระบบความปลอดภัย

(1) ต้องจัดให้มีระบบป้องกันอัคคีภัย และจัดให้มีประตูหรือทางออกหรือทางหนีไฟ ที่เพียงพอกับจำนวนคนที่อยู่ภายในอาคาร ให้สามารถออกหรือหลบหนีภัยได้โดยสะดวกและทันหากมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น ไม่มีสิ่งกีดขวาง มีแสงสว่างเพียงพอ และมีป้ายหรือเครื่องหมายแสดงชัดเจน โดยต้องมีระบบไฟฟ้าฉุกเฉินเมื่อระบบปกติขัดข้อง

(2) ต้องมีการควบคุมไม่ให้ผู้ใช้บริการ เข้าไปในสถานประกอบกิจการมากจนทำให้เกิดการแออัดจนเกินไป

(3) ควรจัดให้มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้และจัดให้มีระยะห่างที่เหมาะสม สะดวกต่อการสัญจรภายในสถานประกอบกิจการ

4.7 ห้องส้วม ที่ปัสสาวะ และอ่างล้างมือ

(1) ต้องจัดให้มีห้องส้วมที่ถูกต้องสุขลักษณะ แยกชายหญิง และมีสัญลักษณ์แสดงอย่างชัดเจน

(2) ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ในพื้นที่ของอาคาร 200 ตารางเมตร ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จำนวน 1 ที่ ที่ปัสสาวะ 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 ที่ ห้องส้วมสำหรับผู้หญิง 2 ที่ อ่างล้างมือ 1 ที่ กรณีที่พื้นที่ของอาคารเกินกว่า 200 ตารางเมตร จะต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนพื้นที่อาคารที่เพิ่มนั้น และถ้ามีเศษ ให้คิดเต็มอัตรา

(3) อาคารที่เปิดให้บริการหลายชั้น ต้องจัดให้มีห้องส้วม ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือ ในชั้นต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

(4) ห้องส้วมควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 0.90 ตารางเมตร และความกว้างภายในไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร ความสูงไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร กรณีที่ห้องส้วมและห้องน้ำอยู่ในห้องเดียวกัน ต้องมีพื้นที่ภายในไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร

(5) ห้องส้วมและที่ปัสสาวะ ต้องใช้วัสดุที่ทำความสะอาดง่าย และได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ และต้องมีระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

4.8 การสุขาภิบาลอาหาร

(1) สำหรับสถานประกอบกิจการที่เป็นสถานที่จำหน่ายอาหาร หรือ มีการปรุงประกอบ หรือจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะ ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติของท้องถิ่นด้วย

ข้อ 5 ราชการส่วนท้องถิ่นใด ที่ออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทกลุ่มบริการข้างต้นนี้แล้ว ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์ตามข้อบัญญัติของท้องถิ่นดังกล่าว เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2548

วิชัย เทียนถาวร

(นายวิชัย เทียนถาวร)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข